Joi, 17 septembrie 2020

P9_TA(2020)0235

Situația umanitară din Mozambic

Rezoluția Parlamentului European din 17 septembrie 2020 referitoare la situația umanitară din Mozambic (2020/2784(RSP))

(2021/C 385/16)

Parlamentul European,

— având în vedere Declarația universală a drepturilor omului din 1948,

— având în vedere convențiile și protocoalele internaționale împotriva terorismului,

— având în vedere Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (PIDCP) din 1966,

— având în vedere Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă a Organizației Națiunilor Unite (ONU) și obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD),

— având în vedere raportul din 10 septembrie 2020 asupra situației din Mozambic al Oficiului ONU pentru Coordonarea Afacerilor Umanitare (OCHA) ([1]),

— având în vedere raportul din 29 iunie 2020 asupra situației din Mozambic al OCHA,

— având în vedere avizul referitor la Mozambic adoptat la 1 mai 2020, în cadrul celei de a 87-a sesiuni a Grupului de lucru al ONU privind detenția arbitrară (UNWGAD),

— având în vedere rapoartele referitoare la Mozambic ale Oficiului Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR),

— având în vedere raportul din 12 aprilie 2016 al Grupului de lucru al ONU privind evaluarea periodică universală,

— având în vedere Convenția ONU împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată de Adunarea Generală a ONU la 10 decembrie 1984, și protocolul opțional la aceasta, adoptat de Adunarea Generală a ONU la 18 decembrie 2002,

— având în vedere Concluziile Consiliului din 22 aprilie 2020 privind Mozambicul,

— având în vedere Comunicarea Comisiei din 9 martie 2020 intitulată „Către o strategie cuprinzătoare cu Africa” (JOIN (2020)0004),

— având în vedere Raportul anual pe 2019 al UE privind drepturile omului și democrația în lume: Mozambic,

— având în vedere programul indicativ național al UE privind Mozambicul și cel de al 11-lea Fond european de dezvoltare pentru perioada 2014-2020,

— având în vedere Raportul final al misiunii Uniunii Europene de observare a alegerilor în Mozambic privind alegerile pentru Adunarea Generală și Regională din 15 octombrie 2019,

— având în vedere Acordul de la Cotonou,

([1]) https://reliefweb.int/report/mozambique/mozambique-situation-report-10-september-2020

— având în vedere cel de-al 28-lea dialog politic dintre UE și Mozambic, desfășurat la 5 iunie 2020,

— având în vedere Acordul de parteneriat economic dintre Comunitatea de Dezvoltare a Africii Australe (SADC) și UE,

— având în vedere rezoluțiile sale anterioare referitoare la Mozambic și la regiunea SADC,

— având în vedere declarația din 29 iunie 2020 a copreședintelui Adunării Parlamentare Paritare ACP-UE,

— având în vedere Carta africană a drepturilor omului și popoarelor,

— având în vedere Carta africană privind democrația, alegerile și guvernanța,

— având în vedere Convenția Organizației Unității Africane privind prevenirea și combaterea terorismului,

— având în vedere principiile fondatoare ale SADC,

— având în vedere concluziile SADC din 17 august 2020 privind Mozambicul,

— având în vedere Acordul de pace și reconciliere națională din 2019,

— având în vedere articolul 144 alineatul (5) și articolul 132 alineatul (4) din Regulamentul său de procedură,

A. întrucât din octombrie 2017, așa-numita grupare teroristă Al-Shabaab, care se presupune că este afiliată grupării armate care se autointitulează Statul Islamic al Provinciei Africa Centrală, a inițiat peste 500 de atacuri violente în provincia nordică Cabo Delgado, a terorizat populația locală, a provocat peste 1 500 de decese și strămutarea a peste 250 000 de persoane, mai mult de 700 000 de persoane având nevoie de ajutor;

B. întrucât atacurile teroriste au devenit din ce în ce mai violente, iar numeroase sate au fost atacate, peste 1 000 de locuințe fiind incendiate sau distruse; întrucât au existat relatări conform cărora militanții au început să răpească femei și fete;

C. întrucât în luna august grupări jihadiste au ocupat orașul-port strategic Mocimboa da Praia, care este un port esențial pentru facilitarea exploatării petrolului și a gazului natural lichefiat (GNL); întrucât controlul continuu al grupării Al-Shabaab asupra orașului arată că grupul terorist devine mai puternic și mai sofisticat;

D. întrucât insurgenții islamiști recurg din ce în ce mai des la comerțul ilegal cu droguri ca sursă de finanțare;

E. întrucât istoria Mozambicului nu este marcată de militantismul islamic; întrucât aproximativ 30 % din cei 31 de milioane de cetățeni ai Mozambicului sunt romano-catolici, în timp ce 18 % sunt musulmani și doar două provincii, Cabo Delgado și Niassa, au o populație majoritar musulmană;

F. întrucât acțiunile militare ale autorităților din Mozambic nu au reușit să oprească atacurile și nici nu au permis soluționarea acestei situații de urgență umanitară, care s-a înrăutățit într-un ritm alarmant;

G. întrucât forțele de securitate ale guvernului din Mozambic au răspuns cu o violență disproporțională, uneori în contradicție cu angajamentele internaționale în domeniul drepturilor omului; întrucât președintele Mozambicului, Filipe Nyusi, a recunoscut că au fost comise „încălcări involuntare” ale drepturilor omului de către autoritățile din Cabo Delgado; întrucât au fost relatate incidente de reprimare a libertății de exprimare și acte de hărțuire a jurnaliștilor;

H. întrucât armata Mozambicului nu este dotată corespunzător pentru a face față intensificării terorismului în regiune; întrucât persistă temeri legitime că insurgențele se vor răspândi în țările vecine și vor destabiliza regiunea;

I. întrucât peste jumătate din persoanele afectate de violență în Cabo Delgado sunt copii; întrucât au existat plângeri cu privire la recrutarea copiilor în grupările armate, răpiri și acte de violență sexuală și bazată pe gen împotriva femeilor și fetelor; întrucât cetățenii sunt adesea luați ostatici în luptele dintre grupările armate și forțele militare ale statului;

J. întrucât Mozambicul are obligația de a respecta standardele fundamentale privind drepturile omului datorită convențiilor internaționale pe care le-a ratificat, în special în centrele sale de detenție; întrucât actelor de barbarie atribuite grupării Al-Shabaab nu ar trebui să li se răspundă prin alte încălcări ale drepturilor omului de către forțele de securitate din Mozambic;

K. întrucât în martie 2020 a fost lansată Agenția pentru dezvoltarea integrată a zonei de nord, ADIN (*Agencia de desenvolvimento integrado do norte*), cu scopul specific de a se ocupa de deficiențele socioeconomice din zona de nord;

L. întrucât în august 2019 a fost semnat un Acord de pace și reconciliere națională cu scopul de a instaura pacea în țară, de a pune capăt violențelor, de a realiza incluziunea democratică și de a îmbunătăți situația drepturilor omului și a drepturilor civile;

M. întrucât Mozambicul este în continuare într-o situație foarte fragilă și se chinuie să facă față numeroaselor probleme de securitate, economice și sociale; întrucât Mozambicul este una dintre țările cele mai sărace și mai puțin dezvoltate, ocupând poziția 180 din 189 în indicele dezvoltării umane, speranța medie de viață la naștere fiind de numai 58 de ani; întrucât peste 10 milioane de locuitori ai Mozambicului trăiesc în sărăcie extremă și sunt în situație de insecuritate alimentară; întrucât această situație afectează în special femeile și grupurile vulnerabile, care se confruntă cu cele mai mari dificultăți;

N. întrucât pandemia de COVID-19 a scos în evidență și mai mult fragilitatea economiei regionale, care, în absența unei protecții sociale adecvate, a lăsat milioane de persoane angajate în economia informală sau care și-au pierdut locurile de muncă pradă foametei și sărăciei extreme, fiind expuse vulnerabilităților, inclusiv, în unele cazuri, unor abuzuri împotriva drepturilor de bază ale omului; întrucât în Mozambic s-au înregistrat în total până la 9 septembrie 2020 peste 4 500 de cazuri confirmate de COVID-19 și 27 de decese în cele 11 provincii ale țării;

O. întrucât în ultimii ani în Mozambic au avut loc dezastre naturale devastatoare legate de climă, inclusiv două cicloane foarte puternice în 2019, care au agravat nivelul de sărăcie și insecuritate deja ridicat; întrucât astfel de dezastre au dat naștere unei insecurități alimentare larg răspândite și malnutriției cronice în anumite părți ale țării, peste 43 % din copiii cu vârsta sub cinci ani suferind de retard de creștere; întrucât se estimează că un total de 7,9 milioane de persoane au nevoie de asistență umanitară de urgență în 2020;

P. întrucât solidaritatea în Mozambic a crescut, situația grea a populației din Cabo Delgado atrăgând o atenție specială, ceea ce i-a determinat în special pe tinerii din Mozambic să lanseze o campanie națională de solidaritate pentru Cabo Delgado folosind hashtagul #CaboDelgadoTambénÉMocambique („și Cabo Delgado este Mozambic”) pentru a crește gradul de conștientizare a situației tragice din regiune;

Q. întrucât în 2010 și 2013 s-au descoperit zăcăminte imense de gaze în Mozambic; întrucât aceste zăcăminte conțin aproximativ 5 000 de miliarde de metri cubi, fiind pe locul 9 în lume în topul celor mai mari zăcăminte de gaze naturale; întrucât acest lucru face ca Mozambicul să se poată număra printre cei mai mari patru producători de GNL din lume; întrucât se preconizează că în următorii ani vor fi investiți cel puțin 60 de miliarde USD pentru exploatarea acestor rezerve, acestea fiind cele mai mari investiții făcute vreodată în Africa Subsahariană;

R. întrucât interesele europene și toate celelalte interese industriale și economice străine în Mozambic ar trebui urmărite respectându-se Principiile directoare privind afacerile și drepturile omului; întrucât Comisia analizează posibilitatea introducerii unor angajamente obligatorii privind diligența necesară pentru a se asigura că investitorii din UE și cei implicați în industriile extractive acționează responsabil și contribuie la dezvoltarea locală în țări precum Mozambic;

S. întrucât Mozambicul, în special regiunea Cabo Delgado, care înregistrează rata cea mai mare de analfabetism, inegalitate și malnutriție a copiilor din Mozambic, este bogat în resurse naturale și materii prime, ceea ce a atras investiții din partea a numeroase întreprinderi internaționale și din UE, care concurează pentru accesul pe piața resurselor naturale; întrucât, potrivit mai multor rapoarte, veniturile generate de resursele naturale au fost distribuite inegal în Mozambic;

T. întrucât la 13 aprilie 2020 Fondul Monetar Internațional (FMI) a aprobat asistența imediată pentru acoperirea datoriilor pentru 25 de țări membre, inclusiv aproximativ 309 milioane USD pentru Mozambic în cadrul Fondului fiduciar pentru limitarea catastrofelor și ajutor în caz de dezastre (CCRT), pentru a ajuta la diminuarea impactului pandemiei de COVID-19;

U. întrucât la 4 iunie 2020 coordonatorul umanitar al ONU pentru Mozambic, Myrta Kaulard, a invitat comunitatea internațională să mărească sprijinul acordat Mozambicului;

V. întrucât Uniunea Europeană s-a angajat să aloce 200 de milioane EUR sub formă de sprijin pentru redresare în Mozambic în urma ciclonelor din 2019 și, după aceea, 110 milioane EUR sub formă de sprijin financiar al Uniunii Europene în urma crizei provocate de COVID-19;

W. întrucât strategia regională a SADC din 2015 de combatere a terorismului, elaborată în conformitate cu strategia globală a ONU de combatere a terorismului, prevede asistență pentru prevenirea radicalizării tinerilor, securitatea frontierelor, ajutor umanitar și combaterea cauzelor profunde ale terorismului;

X. întrucât Mozambicul deține în prezent președinția prin rotație a SADC; întrucât la 17 august 2020, la cel de-al 40-lea summit al său, organizația regională „a felicitat această țară pentru eforturile sale continue de combatere a terorismului și a atacurilor violente", și-a „exprimat solidaritatea și angajamentul de a sprijini Mozambicul în combaterea terorismului și a atacurilor violente și a condamnat toate actele de terorism și atacurile armate";

Y. întrucât, în aprilie 2020, atât delegația UE în Mozambic, cât și Consiliul au exprimat preocupări serioase cu privire la atacurile din Cabo Delgado și la escaladarea violențelor împotriva civililor;

Z. întrucât, în pofida brutalității sale și a pierderii groaznice de vieți umane, situația din Cabo Delgado nu a atras atenție la nivel internațional, ceea ce înseamnă că s-a pierdut un timp prețios în care se putea gestiona efectiv problema într-o etapă anterioară,

1. își exprimă profunda îngrijorare cu privire la deteriorarea situației de securitate din nordul Mozambicului, în special în provincia Cabo Delgado, și transmite condoleanțe victimelor violențelor, care sunt în număr de peste 1 500; își exprimă solidaritatea și sprijinul față de poporul său, în special pentru cele peste 250 000 de persoane care au fost nevoite să-și părăsească locuințele;

2. subliniază că actualele probleme de securitate agravează și mai mult o situație umanitară deja extrem de fragilă, care decurge din nivelurile ridicate de subdezvoltare, din șocurile climatice și din conflicte;

3. invită autoritățile din Mozambic să ia măsuri eficiente și decisive pentru a combate mișcarea insurecțională islamistă și pentru a proteja toți cetățenii din Cabo Delgado; își exprimă profunda îngrijorare cu privire la faptul că mișcarea insurecțională câștigă tot mai mult sprijin în rândul organizațiilor teroriste regionale și internaționale; subliniază, în acest context, similaritățile regretabile cu alte regiuni, cum ar fi Sahelul și Cornul Africii;

4. subliniază că, dacă nu va fi oprită, mișcarea insurecțională s-ar putea intensifica și extinde în țările vecine, amenințând stabilitatea regională; subliniază, în acest context, necesitatea unei politici eficiente și durabile, atât din partea guvernului național, cât și a actorilor regionali și internaționali;

5. reamintește guvernului din Mozambic că are responsabilitatea de a-i aduce în fața justiției prin procese echitabile pe toți cei suspectați de activități teroriste; invită guvernul din Mozambic să inițieze o anchetă independentă și imparțială privind tortura și alte încălcări grave care se presupune că au fost comise de forțele sale de securitate din Cabo Delgado; reamintește că Mozambic este parte la PIDCP, la Carta africană a drepturilor omului și ale popoarelor și la Convenția ONU împotriva torturii, care interzic tortura și alte forme de rele tratamente și privarea arbitrară de viață;

6. subliniază importanța protejării drepturilor jurnaliștilor, apărătorilor drepturilor omului, activiștilor și tuturor celor care își exercită pur și simplu drepturile omului și își exprimă opiniile cu privire la chestiuni de interes public; invită autoritățile din Mozambic să desfășoare o anchetă imparțială cu privire la toate cazurile suspecte de vandalizare a canalelor de știri, de suprimare a libertății și cu privire la acuzațiile referitoare la hărțuirea și intimidarea jurnaliștilor;

7. solicită autorităților din Mozambic să asigure promovarea democrației, a drepturilor omului, a unei guvernanțe locale eficiente și restabilirea efectivă a statului de drept în nordul Mozambicului; reamintește că respectarea dreptului internațional umanitar și a libertăților democratice sunt, de asemenea, esențiale pentru succesul Acordului de pace definitiv semnat în 2019 între Frontul de eliberare a Republicii Mozambic (Frelimo) și Rezistența națională a Republicii Mozambic (Renamo);

8. subliniază importanța continuării reformelor necesare pentru a răspunde în mod adecvat nevoilor populației din Mozambic, împiedicând-o să fie ținta vulnerabilă a radicalizării; subliniază, în special, nevoia urgentă de a crea locuri de muncă și oportunități pentru populația din Cabo Delgado, în special pentru tineri; subliniază, de asemenea, necesitatea de a acționa în direcția eliminării unora dintre cauzele profunde ale terorismului, cum ar fi insecuritatea, sărăcia, încălcările drepturilor omului, inegalitatea, excluziunea, șomajul, degradarea mediului, corupția și utilizarea necorespunzătoare a fondurilor publice, impunitatea, contribuind astfel extrem de mult la eradicarea organizațiilor teroriste;

9. subliniază necesitatea de a se asigura că toate intervențiile militare din regiune protejează, respectă și promovează drepturile omului și încurajează autoritățile Republicii Mozambic să sprijine organizațiile regionale și internaționale, precum și organizațiile societății civile și grupurile comunitare să introducă platforme pentru inițiative de consolidare a păcii care să încurajeze implicarea pașnică, dialogul, reconcilierea și coexistența tuturor părților interesate, și să colaboreze cu acestea; regretă recurgerea la forțe de securitate private în acest conflict, care măresc și mai mult costurile monetare pentru țară și își desfășoară activitatea fără nicio supraveghere internațională;

10. ia act cu îngrijorare de deteriorarea situației persoanelor strămutate în interiorul țării (PSI) în Mozambic; solicită UE și statelor sale membre să colaboreze îndeaproape cu SADC și cu statele sale membre pentru a soluționa criza umanitară din ce în ce mai gravă din regiune și a elabora un plan de acțiune eficient;

11. invită guvernul Republicii Mozambic să coopereze în mod deschis cu instituțiile internaționale, cum ar fi raportorii speciali ai ONU, și să permită anchetatorilor și observatorilor independenți din domeniul drepturilor omului accesul în țară și să analizeze în mod corect nevoile umanitare ale populației din Cabo Delgado pentru a-i oferi ajutorul necesar; consideră, de asemenea, că victimele violenței trebuie să fie protejate prin intermediul unui plan de ajutorare, pentru a-și putea continua viața;

12. consideră că este nevoie de un efort mai coordonat la nivel regional și internațional pentru a răspunde crizelor iminente de securitate și umanitare din Cabo Delgado, inclusiv necesitatea de a gestiona amenințările transfrontaliere, cum ar fi mișcarea insurecțională teroristă, securitatea alimentară, PSI și introducerea ilegală de migranți; solicită, prin urmare, Serviciului European de Acțiune Externă (SEAE) să acorde un sprijin suplimentar pentru SADC și Uniunea Africană (UA) pentru a ajunge la o soluție pașnică și de lungă durată;

13. subliniază că organul SADC pentru cooperarea în materie de politică, apărare și securitate, împreună cu unitatea sa multinațională de luptă pentru combaterea insurgenților grave, ar trebui să fie un actor activ important în gestionarea acestui conflict și ar trebui să îl condamne pe termen scurt, încurajând și sprijinind pe termen lung autoritățile din Mozambic în punerea în aplicare a unor noi reforme menite să promoveze democrația, drepturile omului și statul de drept, care reprezintă o condiție prealabilă pentru stabilitate, pace și dezvoltare;

14. reiterează faptul că UE este pregătită să poarte un dialog cu Republica Mozambic pentru a stabili opțiunile eficiente de punere în aplicare a asistenței UE, ținând seama de caracterul complex și regional al situației, și invită guvernul din Mozambic să participe mai activ la acest dialog și la cooperarea cu UE și cu SADC; încurajează, în acest sens, cooperarea dintre autoritățile din Mozambic și toate nivelurile societății civile în efortul de a găsi o soluție incluzivă și de a răspunde urgent nevoilor persoanelor celor mai vulnerabile;

15. invită Vicepreședintele Comisiei/Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate (VP/ÎR), Josep Borrell, și statele membre ale UE să continue să urmărească îndeaproape situația și să își intensifice sprijinul acordat autorităților naționale și regionale; salută, în acest context, concluziile Consiliului din 22 iunie 2020, dar insistă asupra faptului că ar trebui întreprinse noi acțiuni diplomatice, în special din partea statelor membre care au aceleași legături istorice și prietenoase cu această țară, pentru a sublinia necesitatea unor acțiuni urgente cu privire la această chestiune cu dimensiunea sa regională de securitate și umanitară și pentru a atrage atenția guvernului asupra consecințelor geopolitice ce vor decurge din lipsa unui răspuns coordonat la nivel regional și internațional;

16. își exprimă speranța că noua strategie pentru Africa a UE, odată ce va fi efectiv pusă în aplicare, va contribui la intensificarea cooperării dintre UE și Africa, pe baza unui parteneriat între părți egale pe întreg continentul, și că ambele vor colabora în vederea îmbunătățirii situației economice, sociale, în materie de securitate și drepturile omului în țări precum Mozambic;

17. consideră că evoluțiile actuale din Mozambic și consecințele sociale și economice ale acestora vor fi abordate în mod corespunzător în politica UE privind Africa în următorul cadru financiar multianual (CFM) 2021; subliniază că, atunci când este adesea devastată de inundații și de alte dezastre naturale, populația Mozambicului ar trebui să primească întreg sprijinul și ajutorul umanitar disponibil;

18. consideră că viitoarea reuniune la nivel înalt UE-Africa este o ocazie excelentă pentru a aborda mai bine problema acestei tragedii umanitare și pentru ca UE să își intensifice sprijinul acordat organizațiilor regionale și continentale;

19. reamintește angajamentele asumate la nivel internațional în materie de ajutoare la Conferința donatorilor internaționali care a avut loc la Beira, la 30 mai și 1 iunie 2019, în cadrul căreia Uniunea Europeană s-a angajat să aloce 200 de milioane EUR sub formă de sprijin pentru recuperare; invită UE și statele sale membre să respecte pe deplin aceste angajamente; subliniază că redresarea pe termen lung poate fi realizată numai printr-o dezvoltare economică durabilă și favorabilă incluziunii; solicită, prin urmare, asistență din partea UE pentru a sprijini eforturile Mozambicului de a-și stabiliza economia, de a crea locuri de muncă și de a promova competitivitatea rurală, asigurând totodată incluziunea și conservarea mediului;

20. salută CCRT al FMI ca un pas în direcția cea bună în sprijinirea Mozambicului pentru a combate impactul economic în urma epidemiei de COVID-19; solicită UE și statelor sale membre să acorde FMI noi donații și solicită FMI să exploreze noi alternative pentru a mări resursele aflate la dispoziția CCRT, cum ar fi utilizarea propriilor rezerve existente; reamintește că contribuțiile la fond nu trebuie să reprezinte în niciun fel un substitut pentru asistența oficială pentru dezvoltare (AOD);

21. consideră că este extrem de important ca populația locală, în special din provinciile cele mai sărace ale țării, să beneficieze de exploatarea resurselor lor naturale; invită guvernul să aloce în mod echitabil veniturile din proiectele de exploatare proiectelor de dezvoltare locală, respectând în același timp standarde sociale și de mediu ridicate;

22. reamintește că populația din Mozambic, atât de religie creștină, cât și musulmană, trăiește într-o coexistență pașnică de mult timp și își exprimă convingerea că acest model de toleranță și solidaritate va prevala în pofida atacurilor teroriștilor islamiști;

23. subliniază necesitatea de a acorda prioritate educației și de a încuraja dezvoltarea rurală în vederea combaterii radicalizării, în special în rândul tinerilor din zonele rurale;

24. încredințează Președintelui sarcina de a transmite prezenta rezoluție Consiliului, Comisiei, Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, guvernului și parlamentului Republicii Mozambic, precum și membrilor și conducerii Comunității de Dezvoltare a Africii Australe și Uniunii Africane.